

УДК 811.111 : 378.147.016

Т. Ю. Воронцова

**ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ У
СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ПРИ ВИВЧЕННІ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ НОВИХ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Сучасна цивілізація вступила в епоху інформатизації, спрямованого на використання достовірного і сучасного знання у всіх суспільно значущих галузях людської діяльності. Якісні зміни потреб сучасного суспільства вимагають адекватних змін у вузівській освіті. Використання сучасних, нових інформаційних технологій, орієнтованих на реалізацію психолого-педагогічної мети навчання і виховання є найважливішим напрямом процесу інформатизації сучасного суспільства.

Процес інформатизації освіти актуалізує розробку підходів до використання потенціалу нових інформаційних технологій для розвитку особистості студента, підвищення рівня його креативності, розвитку здібностей до альтернативного мислення, формування умінь розробляти стратегію пошуку вирішення учбових і практичних завдань.

Глобальність інформаційних змін, що відбуваються, очевидна, як очевидна і необхідність перегляду підходів до вищої освіти. Одним з найважливіших критеріїв професійної компетенції майбутнього фахівця є його готовність до використання інформаційних технологій в професійній діяльності. Таким чином, перед системою вищої професійної освіти виникає найважливіше завдання – формування високого рівня інформаційної культури майбутніх фахівців, особливо гуманітарної спрямованості.

Процес інформатизації практично всіх областей знань залучає все більше і більше гуманітарні науки і гуманітарну освіту. Сучасні комп'ютерні засоби безперервно удосконалюються, перетворюючи комп'ютер на все привабливіший і ефективніший інструмент для проведення гуманітарних досліджень і використання інформаційних технологій в навчанні гуманітарним дисциплінам. Проте залучення до світових культурних цінностей, інформаційних ресурсів і реалізація міжкультурної комунікації на основі використання нових інформаційних технологій неможливо без відповідного рівня інформаційної культури. Необхідний перегляд процесу навчання студентів гуманітарних спеціальностей дисциплінам в області інформаційних технологій і виявлення додаткових засобів формування інформаційної культури, що в цілому визначає актуальність статті.

Психолого-педагогічні основи впровадження засобів нових інформаційних технологій в учбовий процес досліджували Беспалько В. П., Ваграменко О. Я., Машбіца Є. І., Монахова В. М., Полат Є. С., Роберт І. В.

Теорії і методиці використання нових інформаційних технологій і комунікаційних технологій в освіті присвячені праці Берулави М. Н., Брановського Ю. С., Леднева В. С., Тихонова В. О., Уварова О. Ю., Фоміна С. С.

Окремі аспекти інформаційної культури з позиції гуманізації освіти досліджуються в працях Гершунського Б. С., Єршова О. П., Ладенко І. С., Шиянова Е. Н. та ін.

Відповідно до парадигми освіти, що змінилася, необхідно створити нові моделі взаємодії викладача і студентів при роботі з інформаційними технологіями з метою підвищення якості навчання і формування проблемно-орієнтованого інформаційного освітнього середовища.

Мета статті – проаналізувати систему психолого-педагогічних умов формування інформаційної культури студентів гуманітарних спеціальностей університету при вивченні англійської мови на основі використання нових інформаційних технологій.

Впровадження в учбовий процес різних рівнів дидактичного інформаційного середовища, порівняльна характеристика використовуваних програмних педагогічних засобів і створення відповідних педагогічних ситуацій показали, що застосування нових інформаційних технологій в навчанні мовним дисциплінам робить інформаційне середовище інтерактивним і орієнтованим на розвиток особистості, дозволяє здійснити розвиток інтелектуальних і творчих здібностей, сприяє підвищенню мотивації до самостійної учбової діяльності, обміну знаннями і співпраці, до творчої діяльності.

Проблемний виклад учбового матеріалу, що супроводжується ціннісно-сисловою інтерпретацією педагога, допомагає студентам в пошуку особового сенсу інформаційної діяльності і власної позиції до обговорюваних проблем.

У свою чергу діалогічне спілкування сприяє емоційному контакту викладача і студентів, потребує самостійної постановки студентами цілей учбово-інформаційної діяльності і вибору способів їх реалізації.

При інтерактивному діалозі з комп'ютерними засобами розвивається мислення і самоконтроль.

Вибір різних за рівнями завдань і комп'ютерний контроль знань стимулює студентів на високі досягнення в інформаційній діяльності при вивченні англійської мови.

Розвиток якостей, необхідних для формування інформаційної культури при навчанні мовним дисциплінам на основі нових інформаційних технологій можливо тільки за умови вибору і створення викладачем відповідного рівня дидактичного інформаційного

середовища, педагогічних ситуацій і педагогічних програмних засобів з орієнтацією на особистість студента. При цьому зростання ролі мотиваційного, емоційно-вольового, інтелектуальних компонентів особистості студента вимагає урахування індивідуальних особливостей.

Комплексне використання засобів нових інформаційних технологій при навчанні англійській мові сприяє розвитку мотиваційної, орієнтуючої, колізійної, критичної, рефлексійної і творчої функцій студентів, що в цілому приводить до підвищення рівня їх інформаційної культури.

Інтеграція елементів дистанційного навчання на основі інформаційних і телекомунікаційних технологій в навчанні мовним дисциплінам сприяє не тільки підвищенню рівня інформаційної культури студентів, але і формуванню комунікативних навичок і міжкультурної компетенції, що є особливо актуальним при вивченні іноземних мов.

Реалізація можливостей нових інформаційних технологій в навчанні англійській мові обумовлює зміну організаційних форм і методів навчання, виникнення нових методів навчання, методів, які ґрунтуються на використанні методів і засобів інформатики для реалізації ідей орієнтованого на особистість і розвиваючого навчання, інтенсифікації всіх рівнів учбово-виховного процесу, підвищенні його ефективності і якості. При цьому розробка нових технологій навчання може вирішуватися тільки на стику досліджень в педагогіці, психології і інформатики. Особливу увагу необхідно приділити таким формам і методам навчання, які б дозволили студентам активно включатися в самостійний пошук. Нові інформаційні технології надають практично необмежені можливості для спільної творчої діяльності студентів і викладачів, але практично даремні при традиційному інформаційно-пояснювальному підході до навчання. Викладач стає співучасником продуктивної діяльності, а у відносинах між викладачем і студентами з'являється партнер – комп'ютер, що надає нові можливості іншим учасникам і вимагає зміни відносин між ними.

Соціально-психологічною характеристикою стилю викладання з використанням нових інформаційних технологій є розвиток і саморозвиток потенційних можливостей студента і творчої ініціативи. Це забезпечується наданням самостійного пошуку знань і інформації; самостійного вибору режиму учбової діяльності; самостійного вибору організаційних форм і методів учбової діяльності; засобів наочності, візуалізації, використання ігрових компонентів, самостійності, можливості самовираження особистості.

Здійснення експериментально-дослідницької діяльності з використанням нових інформаційних технологій забезпечує впровадження дослідницького методу навчання.

Результатом педагогічної дії є як розкриття і розвиток потенційних можливостей індивіда, так і їх вдосконалення; розвиток здібностей самостійного пошуку знань.

Вирішальним фактором успішного впровадження нових інформаційних технологій в учбовий процес є готовність і здатність викладачів іноземної мови освоїти нові технічні засоби. Нові інформаційні технології мають серйозніші вимоги до якості праці і рівня компетентності педагогів як за об'ємом знань і їх системної організації, так і до педагогічної майстерності. Тому, ніякі новітні методи навчання не вирішать поставлених завдань без належним чином підготовлених викладачів.

Завдання навчання і виховання активної, самостійної творчої особистості в сучасних умовах навчання вимагає не тільки іншої позиції педагога, але і іншого педагога. Для цього необхідно створити інформаційно-освітній простір, де мета, зміст, методи і організаційні форми навчання стають рухомими і доступними для зміни в рамках конкретного університету. Сьогодні викладачі і студенти мають невичерпні інформаційно-методичні ресурси, що сприяє спільній роботі з використанням нових інструментів в навчанні. Проте недостатньо передати викладачам відповідальність за результати учбового процесу. Вони повинні отримати засоби вирішення відповідних педагогічних завдань. Це сучасні комп'ютери і комп'ютерні комунікації, що радикально змінюють технологію інформаційно-методичного забезпечення; і технологію обробки даних учбово-виховного процесу.

Щоб нова методологія і її можливості стали доступними і зрозумілими, необхідно навчати викладачів самостійному використанню нових інформаційних технологій.

Для ефективного застосування нових інформаційних технологій в навчанні англійській мові викладач повинен володіти певною інформаційною культурою, що є найважливішим чинником процесу навчання.

Дидактичний потенціал нових інформаційних технологій для навчання англійській мові пов'язаний, в першу чергу, з можливістю розвитку активної комунікативної діяльності, що є найважливішою складовою частиною навчання іноземній мові. Тому, необхідно стимулювати пошук нових підходів з застосуванням нових інформаційних технологій, спираючись на перспективні моделі організації учбової діяльності. Як наслідок цього, при навчанні англійській мові викладач, використовуючи нові інформаційні технології повинен дидактично і методично грамотно розпорядитися їх можливостями.

Таким чином, викладач повинен поєднувати як традиційні форми навчання англійській мові, так і нові технології навчання. Таке поєднання допоможе викладачеві ефективно управляти учбовим процесом.

Слід підкреслити, що у зв'язку з переходом до нових стратегій і «технологій» навчання з використанням нових інформаційних технологій, розвиток творчого потенціалу викладача вищої школи

отримує новий імпульс. Стратегії комп'ютерного навчання дають шанс інтелектуальному і особистому розвитку студентів і викладачів. Для викладача це означає перехід до більш творчого діалогу зі студентами – у вигляді глибшої допомоги в організації розумової діяльності студентів.

Список використаної літератури

1. Байденко В. И. Модернизация профессионального образования. Современный этап / В. И. Байденко, Дж. Зантворт. – М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2002. – 674 с. **2. Образцов П. И.,** Уман А. И., Виленский М. Я. Технологии профессионально-ориентированного обучения в высшей школе / П. И. Образцов, А. И. Уман, М. Я. Виленский. – М. : Педагогическое общество России, 2005. – 192 с. **3. Полат Е. С.** Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Е. С. Полат. – М. : Академия, 2008. – 272 с. **4. Bork A.** The potential for Interactive Technology / A. Bork. – London : Oxford University Press, 1987. — 206 p. **5. Hardin J.,** Zierbarth J. Digital Technology and its Impact on Education / J. Hardin, J. Zierbarth. – NY : Scholastic Press, 1996. — 266 p. **6. Mansfield B.,** Anderson L. Competence Based Standards, Training and Learning / B. Mansfield, L. Anderson. – Hammerton Associates, 2004. — 187 p.

Воронцова Т. Ю. Формування інформаційної культури у студентів гуманітарного факультету при вивченні англійської мови на основі використання нових інформаційних технологій

У даній статті розглянуті теоретичні і практичні питання використання засобів нових інформаційних технологій при навчанні англійській мові з метою формування інформаційної культури студентів гуманітарних спеціальностей університету.

Проаналізовані підходи до використання потенціалу нових інформаційних технологій для розвитку особистості студента, підвищення рівня його креативності, розвитку здібностей до альтернативного мислення, формування умінь розробляти стратегію пошуку вирішення учбових і практичних завдань.

Ключові слова: інформаційна культура, інформаційні технології, сучасне суспільство, особистість студента, інформатизація освіти.

Воронцова Т. Ю. Формирование информационной культуры у студентов гуманитарного факультета при изучении английского языка на основе использования новых информационных технологий

В данной статье рассмотрены теоретические и практические вопросы использования средств новых информационных технологий при обучении английскому языку с целью формирования информационной культуры студентов гуманитарных специальностей университета.

Проанализированы подходы к использованию потенциала новых информационных технологий для развития личности студента, повышения уровня его креативности, развития способностей к альтернативному мышлению, формирования умений разрабатывать стратегию поиска решения учебных и практических задач.

Ключевые слова: информационная культура, информационные технологии, современное общество, личность студента, информатизация образования.

Vorontsova T. Yu. The Formation of Information Culture for Students Studying English at Humanitarian Faculties on the Basis of New Information Technologies

It has been determined that one of the most essential tasks for the system of high professional education is to form the high level of information culture for future specialists. In the given article the theoretical and practical aspects of using new information technologies in studying English language have been analyzed to create the information culture for students of humanitarian faculties.

Approaches to using the potential of new information technologies for the development of student's personality have been determined in order to increase the level of student's creativity, to develop the skills of alternative thinking, ability to find the decision for educational and practical tasks, ability to increase motivation for individual working activity, interchange of knowledge and cooperation. It has been determined that the social and psychological aspect of teaching with the help of new information technologies should be development and self-development of students' potentialities and their own creative activity.

It has been accentuated that the key factor of successful implement of new information technologies into educational process should be tutors' readiness and ability to put into practice new technical facilities.

Key words: information culture, information technologies, modern society, student's personality, informatization of education.

Стаття надійшла до друку 05.02.2013 р.

Прийнята до друку 06.03.2013 р.

Рецензент – д. філол. н. Клименко О. С.